Jan Stejskal

Udržitelné zpravodajství

KAROLINUM

UDRŽITELNÉ ZPRAVODAJSTVÍ

Jan Stejskal

———

Recenzovali:
PhDr. Petr Just, Ph.D.
PhDr. Pavel Večeřa, Ph.D.

Financováno Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní plán obnovy

Publikace byla vydána za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního plánu obnovy v rámci projektu Transformace pro VŠ na UK (reg.č. NPO_UK_MSMT-16602/2022).

Vydala Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum
Praha 2023
Redakce Jana Jindrová
Grafická úprava Jan Šerých
Sazba DTP Nakladatelství Karolinum
Vydání první

ISBN 978-80-246-5354-9
ISBN 978-80-246-5376-1 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

I.	**Zpravodajství jako profese**	7
II.	**Z čeho vzniká zpráva?**	11
III.	**Zpráva má několik životů**	17
IV.	**Objektivita zpravodajství**	25
V.	**Rychlost zpravodajství**	33
VI.	**Vyváženost zpravodajství**	38
VII.	**Novinář a jeho zdroj**	44
VIII.	**Zpravodajská iniciativa**	53
IX.	**Co tedy vlastně dát do novin?**	58
X.	**Metamorfózy zpravodajské suroviny**	63
XI.	**Cenzura**	69
XII.	**Manipulace ve zpravodajství**	75
XIII.	**Dobré zprávy, špatné zprávy**	84
XIV.	**Zpráva jako zboží**	88
XV.	**Spotřebitelské zpravodajství**	93
XVI.	**Etický kodex**	98
XVII.	**Vlastnictví zpravodajských médií**	104
XVIII.	**Digitální éra**	111
XIX.	**Je možné objektivitu vypočítat?**	116
XX.	**Zápas o podobu zpravodajství**	121

Seznam literatury 124

I. Zpravodajství jako profese

Zpravodajství je nejobtížnější profese, kterou si novinář může zvolit. Má nejvyšší nároky na znalost faktů a schopnost správných akcentů, na přesnost a rychlost vyjádření, interpretační zručnost, úspornou stylistiku a nezávislost pohledu. Zpráva je nepostradatelným prvotním stavebním kamenem ostatních novinářských žánrů a jako nejstarší z nich prošla zvlášť dramatickým vývojem.

Autor zprávy, reportér, dopisovatel, zpravodaj, vytváří své dílo v přímém střetu se skutečností, kterou vnímají často milióny jiných lidí, konzumentů a kritiků jeho práce. Autor komentáře nebo fejetonu je konfrontován se svými myšlenkami a nad zpravodajskými fakty vytváří novou vrstvu informací. Jsou to informace jiné kvality než zpravodajství a míra čtenářského souhlasu je silně individuální. S názorem komentátora můžeme nebo nemusíme souhlasit; ve zpravodajství je hranice mezi pravdou a nepravdou mnohem přísnější.

Zpravodaj usilující o nezávislý pohled nepodává své svědectví komentářem, ale řazením faktů a vytvářením souvislostí. Úspěch práce publicisty, fejetonisty nebo komentátora určuje zralý úsudek, svižný sloh a nápaditá pointa. O úspěchu práce zpravodaje rozhoduje přesně zachycená skutečnost zasazená do správných souvislostí, časových i věcných. Zpravodajství má koneckonců ve srovnání s ostatními novinářskými žánry i víc čtenářů, posluchačů a diváků. Kritika eseje by měla být fundovaná, fakta ve zprávě může kritizovat každý. Zpravodaj *musí* mít pravdu.

Přesto nelze souhlasit s názorem, že kvalita publicistiky je závislá na hodnotě vnitřního obzoru autora víc než kvalita zpravodajství. Jako základní kámen novinářské stavby nese zpravodajství váhu mnoha kamenů ostatních. Konstrukce komentáře je kvůli chybnému zpravodajskému

faktu vratká. Řemeslný fundament, o nějž se zpravodajův subjektivní pohled opírá, je předpokladem a měřítkem úspěchu jeho práce.

Kritikové moderního novinářství považují soudobou zpravodajskou žurnalistiku za bezvládnou hříčku vnějších sil, zpravodaje za nástroj majetkových a politických manipulací a jeho snahu o nezávislý pohled za pověru, kamufláž a mystifikaci. Zpravodajství mají za nástroj masového nátlaku bez možnosti sebeobrany, v němž se role novináře soustřeďuje na vytváření reality odtržené od okolního světa. Zpravodajství je tudíž iluzivní, nevypovídá přesně o okolním světě, vytváří dokonce svět vlastní, virtuální. Objektivní, nezávislá zpráva neexistuje, ba ani nemůže existovat.

Teoretické práce se často soustřeďují na mechanismy vzájemného působení sociálního systému a zpravodajství s předpokladem, že oboustranný vliv mění jak společnost, tak zpravodajskou žurnalistiku s více či méně neblahými následky. Zpravodajství je v takovém pojetí nástrojem hegemonie elit, které jeho prostřednictvím udržují sociální status quo, obhájcem obchodních zájmů vlastníků, reprezentantem oligarchů a plutokratů, prostředkem politické dominance.

Jako samozřejmost konstatují badatelé odtrženost autorského procesu od reálné skutečnosti s argumentem, že zpráva není to, co se stalo, ale to, co se v médiích tvrdí, že se stalo. Zaměřují se na analýzu transformace reality v procesu tvorby zpráv spíše než na definování zpravodajských profesních pravidel, která mají případná zkreslení minimalizovat. Zkoumá se mediální komunikace, nikoli samo zpravodajství.

Odraz skutečnosti je jistě příliš nejednoznačný a společenské prostředí příliš složité, než aby bylo možné podat informaci s nárokem na zachycení absolutní pravdy. Novinář by se ale neměl nechat zavřít ve světě vlastních představ o okolním světě, neměl by rezignovat na svou nezaujatost a smířit se s tím, že se objektivnímu zpracování faktů stejně nikdy nepřiblíží. Soulad s mírou obecně vnímané pravdy není kvalitou ryze subjektivní, byť je dán schopností novináře takové parametry pravdy „správně“ vnímat. Existence obecně chápané pravdivosti není přímo závislá na jeho vědomí a způsob, jakým s ní pracuje, jak se jí přiblíží, je rozhodujícím měřítkem jeho profesionality. Tu by měl postavit proti tezím o zpravodajsky věrohodně neuchopitelném vnějším světě.

Z opačných východisek přicházejí, i když k prakticky stejným koncům docházejí názory, že zpravodaj musí vnějšímu světu nastavit neomylné zrcadlo. Musí plnit úlohu naprogramovaného kolportéra faktů, který nárazy na komplikovanou sociální skutečnost zvládá díky síle profesních pouček a redakčních kodexů, díky osvícenému vedení mediálních

zasvěcenců. Takový novinář má informovat pravdivě, nezkresleně, nezaujatě, zasvěceně, vyváženě a zároveň rychle a srozumitelně. Úkol mu mají usnadnit nezpochybnitelná pravidla zpravodajství, metody jeho práce má ukotvit přesný, vypočitatelný zpravodajský řád. A hlavně řád měřitelný, aby bylo možné novináři radit, kontrolovat ho a trestat.

Stejně jako by novinář neměl svůj profesionální přístup křivit stavbou vlastních zpravodajských světů, neměl by zúžit svůj úkol na mechanický záznam skutečnosti bez nároků na vlastní odbornou investici.[1] Měl by být na takové výši, aby dokázal uplatnit obecná pravidla své práce na konkrétním, živém zpravodajském materiálu, aby tento svůj postup uměl obhájit jak proti vnějším vlivům, tak proti vlastním předsudkům a preferencím. Zpravodajská žurnalistika má komplikovanost vnějšího světa rozšifrovat způsobem, který respektuje věcnou správnost faktů a podává zpracovanou informaci s ohledem na stav veřejného povědomí. Novinář není slepým poslem událostí, stejně jako není tvůrcem jejich virtuální podoby. Zpravodajské řemeslo není zprostředkovatelská mise osvícených nositelů pravdy.

Každé zpravodajské médium považuje automaticky za svou povinnost zařazovat přednostně informace „důležité", které by měli znát všichni lidé v teritoriu, jež svým dosahem pokrývá. Mají přednost před zprávami zasahujícími jen část příjemců, ať už vymezenou tématem, časem nebo územím.

Tento pohled na zpravodajský materiál definuje kategorii veřejného zájmu. Je to parametr zpravodajské optiky, který klade důraz na roli zpravodajství jako nástroje obecného prospěchu. Jeho jménem zpravodajství za určitých okolností smí popřít zájmy dílčí, osobní nebo skupinové. Zpravodajské informace obsažené v každém médiu lze odlišit podle míry identifikace s veřejným zájmem. Tradičně, i když velmi nepřesně, se tak média dělí na komerční, státní a veřejnoprávní, seriózní a bulvární.

Obsah pojmu veřejný zájem se mění a není možné ho přesně vymezit způsobem, který by v kontaktu s praktickou žurnalistikou obstál. Vliv na jeho chápání má nejen způsob, jakým novinářská komunita formuluje své etické a pracovní postupy, ale i stupeň společenské otevřenosti. Autoritářské systémy mají zájem přidělovat atribut veřejného zájmu i informacím, jež ho objektivně nemají. Veřejný zájem ztotožňují se zájmem režimním a násilně ho přiřazují k ideové konstrukci, podle níž

1 Zpráva není průhledné okno do světa, píše britský mediální teoretik John Hartley. Zprávu přirovnává k mapě, která očividně není skutečný hmatatelný terén, ale s realitou si udržuje vztah, který nám umožňuje terén vnímat. (John Hartley: *Understanding News*, s. 32.)

deformují politický systém i s tokem zpravodajských informací. V otevřených společnostech se v oblasti zpravodajské praxe hranice veřejného zájmu vymezují spíš v souboji s komerčními vlivy a právy jednotlivce než s ideovými tlaky.

Veřejný zájem, jakkoli přísně uplatňovaný, ovšem není garantem kvality ani objektivity, je korektivem a vodítkem, nikoli metodou zpravodajské práce. Netýká se – jak uvidíme později – formy, ale obsahu zpravodajského díla. Tento obsah přitom neurčuje politický establishment ani novinářská elita, vyrůstá ze základů společenského fungování, z jeho tradic a z potřeb jeho vývoje.

Tvorba zpravodajství je složitý a mnohovrstevný proces plný pastí a nástrah, slepých uliček, svodů a otazníků. Zpráva je cenná, zajímavá a novinářsky lákavá právě tím, že je v ní vždycky cosi „poprvé". K nalezení správné cesty ale neexistuje jednoznačný recept, protože zpráva je unikátní, pečlivě vybalancovanou směsicí sdělených i nesdělených faktů, zkratkovitě zjednodušujících nebo naopak interpretačně rozšiřujících informací. Kdo očekává hotové návody, nedočká se jich ani v této práci. Autor ji v nadsázce nazval „udržitelné zpravodajství", aby zvýraznil principy tvořící podstatu zpravodajské profese, které jsou trvalé bez ohledu na radikální, často revoluční proměny vnějšího prostředí. Spíš než o nepříliš početnou odbornou literaturu na téma obecného zpravodajství se opíral o zkušenosti ze 45 let aktivní zpravodajské práce. Nevyhýbal se kontroverzním soudům ani polemickým názorům, problémy se zabýval spíš v rovině úvah než doporučení. Žádná z kapitol nemá normativní ambice, je jen věcí čtenáře, jak se k prezentovaným vývodům postaví.

Jen málokterá profese má víc úskalí než kariéra reportéra pracujícího s fakty, jež se týkají lidí kolem něj, od lidí pocházejí a lidem jsou určena. Nepokřivený pohled zpravodaje má docela malou šanci na život, obecná poptávka po objektivním zpravodajství je nízká. Zpravodaj je člověk zasazený do komplikovaného prostředí s nekonečnou informační kapacitou. Je vystaven zběsilému tempu změn, snaží se klopotně sloužit nevděčnému davu, který ho hodnotí, úkoluje a platí. A zároveň kritizuje jako poslední překážku na cestě ke zpravodajské dokonalosti.

II. Z čeho vzniká zpráva?

Z čeho vzniká zpráva? Z popisu nové události přece, bude znít překvapená odpověď.[2] Tvrdit ale, že původcem zprávy je událost, je nepřesné. Mezi událostí a zprávou vždycky něco stojí. Autorem zprávy je člověk, jehož příroda rafinovaně a jízlivě uzpůsobila k vnímání okolní skutečnosti, událostí kolem něj. Jestliže člověk událost svým vnímáním nezachytí, jako by pro něj neexistovala. Jeho smysly musejí vnímat, že havárie je tragická, film černobílý a volby prohrané. To všechno jsou informace,[3] jimiž se událost v autorově mysli zachytí. Stane-li se to záměrně nebo bezděčně špatně, nastává malér.

Informace je ve zpravodajství tím, co stojí mezi událostí a zprávou. Událost člověka – v našem případě autora zprávy – oslovuje informací, sdělením, které vysílá bez ohledu na kvalitu příjemce a nezávisle na něm. Informace je vnějším projevem události, výpovědí o ní, je tváří, kterou se událost na autora zprávy dívá, řečí, jíž s autorem hovoří. Zpráva je pak textově, obrazově nebo zvukově vyjádřeným nosičem informace.

Řetězec událost – informace – zpráva stojí vždycky na začátku zpravodajství. Bez autorova vkladu nemůže existovat. Je-li novinář očitým

2 V řadě jazyků je etymologický základ slova zpráva odvozen od slova nový (anglické *news*, ruské *новость* [*novosť*]). Alternativou je odvozenina slova zpravit, tedy předat, rozšířit informaci (anglické *report*, ruské *сообщение* [*soobščenije*]). Z kombinace etymologických kořenů vychází zpráva jako prezentace nového, šíření nových informací (např. M. Stephens: *A History of News*, s. 13).

3 Obecné definice ztotožňují informaci se získaným nebo získatelným poznatkem, údajem o reálném prostředí, který snižuje nebo odstraňuje neurčitost (M. Buckland: *Information as Thing*). V mediálním prostředí je platnost této teorie sporná, informace se může vztahovat i k nereálnému (virtuálnímu) prostředí a neurčitost může naopak zvyšovat nebo vzbuzovat.

svědkem, vnímá informaci vnějším světem nezprostředkovanou. Dokonce ani takový novinář ale nepoužívá jako pramen své zprávy přímo samu událost, ale informaci o ní: zvuky a obrazy, řeč a pojmy, pohyb, světlo. Dívá-li se například na událost v přímém televizním přenosu, je kamera prostředníkem pro sdělení informace, nikoli zprávy. Pokud ale zpravodaj monitoruje televizní zpravodajství, nesleduje informace, ale zprávy.

Příkladem může být křižovatka se semaforem, na němž blikne červená. Pro novináře – použijeme-li tuto analogii – je změna barvy na semaforu událostí, kterou chce zpravodajsky zachytit. Pohledem zjistí, že barva na semaforu se změnila, a získá tím informaci, na níž postaví svou zprávu: v našem směru je červená, provoz se musí zastavit.

Co se ale stane, je-li novinář barvoslepý? Barvu odlišit nedokáže, ale má dostatek zkušeností, aby věděl, že světlo umístěné na semaforu nahoře je právě červené. Nic nebrání tomu, aby svou zprávu napsal. Přestože je postavená na jiné informaci (barva versus pozice), je to zpráva pravdivá, protože událost reflektuje věcně správně. Ze sumy informací o události zvolil takovou, kterou je schopen vnímat. Fakt, že si vybral jinou informaci než třeba ostatní, na pravdivosti jeho zpravodajské výpovědi nemusí vůbec nic měnit.

Nesmíme zapomenout ani na další alternativu – na semaforu je červená, ale novinář zprávu nenapíše. Buď proto, že se na místě nenachází, nebo proto, že změnu barvy nepovažuje za významnou, nebo proto, že si chce nejdřív řádně prověřit, co červená znamená a zda má být doopravdy nahoře, případně proto, že je nevidomý a informaci nedokáže vyhodnotit. Vezměme na vědomí, že zpráva sice nevznikne, ale provoz se stejně zastaví. Auta na červenou stojí bez ohledu na to, jak se novinář k faktu změny signálu postavil.

Reportér sám o sobě nemá možnost ani zájem změnu barev přímo ovlivnit, dopravu neřídí, jeho povinnosti jsou jiné. Podle vlastního uvážení, podle vlastních schopností dá (nebo nedá) světu na vědomí, že semafor změnil barvu.

Zpráva našeho autora se ale neomezuje na holý popis změny světel na semaforu. Bude obsahovat i informaci o tom, že v důsledku toho se změní dopravní situace a chování řidičů. Důsledek vyplývající ze změny světel zpravodaj do své zprávy zařadí přesto, že v okamžiku vydání zprávy k předpokládané akci (zastavení všech vozidel v jednom směru) ještě nedošlo. Popisuje událost, k níž nedošlo, o níž v danou chvíli přímou informaci nemá. Říkáme, že událost interpretuje.

Tento postup nelze mít autorovi za zlé. Zpravodaj si tuto skutečnost nevymýšlí ani nedomýšlí, rozumně ji předpokládá na základě svých

znalostí a schopnosti orientace, na základě prokazatelných precedentů platných v prostředí, které ho obklopuje. Vycházeje z přijatých konvencí podává zprávu o tom, že situace na křižovatce se změnila, a co všechno z této změny vyplývá.

Nic na tomto faktu nemění teoretická možnost, že některé auto na červenou nezastaví. Takové chování bude obecně vnímáno jako nestandardní, a bude proto zachyceno v dalším zpravodajství. Oprávněnost původních autorových předpokladů to nijak nesnižuje, pokud autor nemá důvod předem očekávat, že k porušení dopravních předpisů dojde.

Platnost těchto tvrzení ovšem nebývá přijímána jednoznačně. Formulace prosté věty „na semaforu skočila červená, provoz se zastaví" mohou napadnout kritici zpravodajství s výhradou, že autor zprávy nemůže mít o tomto faktu absolutní jistotu. Nemůže znát technický stav vozidel, nemůže vyloučit momentální indispozici řidičů. Měl by proto použít bezpečnější podmiňovací způsob, měl by napsat „na semaforu skočila červená, provoz by se měl zastavit".

Opatrnický kondicionál ale není namístě. Zákaz jízdy na červenou je předmětem platné společenské dohody podepřené zákonem a zpravodajství nemůže předpokládat chaos. Opak by otevřel zpravodajskou profesi formulacím typu „chodci se míjejí, aniž by po sobě stříleli". Zpravodaj musí znát zákony, zvyklosti a konvence, nemůže je ignorovat, a musí mít cit pro společenskou míru pravděpodobnosti. Podle toho vytváří své zpravodajství.[4] Proto lze říct, že zpráva je *sociálně transformovaná informace*.

Hranice mezi oprávněným předpokladem a nepodloženou spekulací ovšem nebývá v novinářském prostředí pevně daná a je jedním z měřítek kvality zpravodajské práce.

Zpravodajství o dopravní situaci ale naopak může narazit na nutnost maximálně úsporného sdělení bez interpretací a zdlouhavého popisu. Příkladem je titulek, který nutí autora ke kondenzovanému, úspornému sdělení bez odboček. „Auta na křižovatce se zastavila," zněl by titulek v našem příběhu. Autor vynechává informaci o červené na semaforu jako samozřejmou a pro sdělení o konečném výsledku události nepodstatnou. Říkáme, že využívá novinářské zkratky, v očích mnoha

4 Interpretované zpravodajství bývá předmětem masivní kritiky. Jde například o předpoklady autorů zpráv o budoucím postupu politických stran, o možných dopadech skandálů a afér nebo o zřejmých důsledcích neblahých ekonomických kroků. Podobné případy se přímo a většinou nelibě týkají konkrétních aktérů zpravodajství.

konzumentů stejně toxické a podvodné sdělovací techniky, jakou je interpretace.[5]

Pokud zpráva sděluje, že provoz na křižovatce se zastavil, aniž dodává, že na semaforu naskočila červená, nijak se nezpronevěřuje pravdě. Autor jen zamlčel část z logicky provázaného řetězce událostí, která konečný výsledek podmiňovala (červená na semaforu). Pokud podle oprávněného předpokladu zůstala posloupnost zachována, hodnota sdělené informace se v tomto případě zpravodajskou zkratkou nesnižuje. Auta na křižovatce se zastavila na červenou; pokud by se zastavila z jiného důvodu, například poruchy nebo havárie, není už zkratka v titulku namístě.

Přijmeme-li náš výklad, pochopíme snadněji úlohu novináře při tvorbě zpravodajství i úskalí, která na něj čekají. Pokud pomineme chyby našich smyslů, nemusíme se příliš obávat o svou profesionální kariéru zpravodaje, trpíme-li astigmatismem nebo jsme-li šeroslepí. Nedostatečná jazyková výbava je už větší handicap, protože může mezi nás a nabízenou informaci postavit vysokou bariéru. Dostat se k základní informaci o události však dnes už je problém spíš technický nebo byrokratický.

Naproti tomu způsob, kterým autor informaci uchopí a změní ve zprávu, má na její kvalitu klíčový vliv. Tato část řetězce je pro zpravodajskou alchymii rozhodující. Událost ani informace o ní ke zrodu zprávy nestačí, bez lidského rozumu, nikoli jen smyslů, je prázdnou konstrukcí, teorií. Událost, kterou novinář zachycuje, je určující pro obsah zprávy, méně pro její formu.

Vraťme se na dopravní křižovatku s předpokladem, že zpravodaj ve své práci chyboval. Oznámí-li do světa, že na semaforu naskočila červená, ale doprava se nezastavila, vydává vinou své nepozornosti, nepoučenosti nebo snad zlého úmyslu veřejnosti vadnou informaci, tedy pokud skutečně nedošlo k hromadnému porušení předpisů. Bezprostřední situaci na křižovatce jeho zpráva nejspíš neovlivní. Jeho falešná zpravodajská informace ale pronikne na veřejnost a dostanou ji i ostatní řidiči a dopravní policisté. Na jejím základě pak mohou jednat, a to stejně chybně, jak chybně zpravodaj informoval. Právě on a jeho redakce následné problémy svým chybným zpravodajstvím bezprostředně způsobili.

5 Novinářská zkratka bývá v kritice zpravodajské praxe nejčastěji označena za vytržení z kontextu zkreslující pronesený výrok nebo posouvající význam řečeného. Zatímco předpokladem zpravodajské interpretace je znalost kontextu, u zpravodajské zkratky hraje navíc roli stylistická zručnost.

Zbývá nám ještě poslední dopravně zpravodajská situace. Na semaforu naskočí červená, provoz se zastaví, ale náš zpravodaj vyšle zprávu zcela opačnou: barva se změnila na zelenou a auta se rozjela. Autor se přitom nedopustil chyby, byť z našeho pohledu jako by zešílel. Nikoli: stál jen na protějším chodníku a sledoval provoz v příčném směru, kolmém k tomu našemu. Je vlastností světelných křižovatek, že barva na semaforech ve směru příčném musí být přesně opačná a v čase synchronizovaná s barvou ve směru podélném. Přestože přítomní zpravodajové napíšou zprávu opačnou, žádný z nich se nemýlí. Sledují jen události z jiného úhlu.[6]

Jak vyplývá z našeho dopravního příkladu, událost je jediná, ale obsah informace o ní vnímané lidmi je různý, závisí na založení, vnitřním uspořádání, vzdělání i životních zkušenostech novináře. Může ale záviset také na politických názorech, místě v hledišti, znalosti jazyka, počtu dioptrií, momentální náladě nebo množství alkoholu v krvi. I zprávy popisující jednu událost mohou být – a skutečně bývají – odlišné. Vycházejí z téže události, ale staví na jiných informacích.

Kdyby tomu tak nebylo, zely by prostory tiskových konferencí prázdnotou a všechny noviny by byly stejné. Stačilo by vyslat na akci jednoho zpravodaje, který by udělal práci za ostatní. I kdyby totiž bylo nabito, všichni by napsali stejnou zprávu. Na podobném principu mimo jiné stojí model stranického zpravodajství, kde střet autonomního vědomí novináře s mnohotvárnou kvalitou informací reguluje úzký, většinou pečlivě vymezený úhel nazírání na svět – spontánně přijatý nebo nadiktovaný zvenčí, to už podle okolností.[7]

Do jisté míry je na tom postaven i model zpravodajství agenturního, tentokrát nikoli regulovaného ideově, ale obchodně: tisková agentura musí vyrábět zprávy tak sterilní a univerzální, aby byly stravitelné a použitelné pro kterékoli médium bez ohledu na jeho případné zaměření. Pokud takové nejsou, ztrácí agentura část trhu. Agenturní zpravodaj, stejně jako kterýkoli jiný nezávislý novinář, musí být schopen

6 Hartley srovnává měnící se úhly pohledu na zpravodajskou skutečnost se zákony kvantové fyziky, kde vnímaná realita závisí na stanovišti pozorovatele (J. Hartley: *Understanding News*, s. 29).

7 Fenomén stranicky orientovaného zpravodajství není automaticky projevem úpadku žurnalistiky. V britské praxi ho reprezentují stranicky orientovaná média, jejichž politické preference se projevují i ve zpravodajství. Jde ale o jev deklarovaný, veřejností přijatý a předpokládaný, navíc vyvážený silným a profesionálně zdatným zpravodajstvím nezávislých, veřejné kontrole vystavených médií. Podobné tendence se projevují i v USA, kde korektiv veřejnoprávnosti supluje tlak stále ještě liberální veřejné poptávky.